

CERCETAREA EXPERIMENTALĂ A CONDIȚIEI PRIVIND DEPUNEREA JURĂMÂNTULUI PROFESIONAL DE CĂTRE JURIȘTI

Nicolae SADOVEI,
doctor în drept, conferențiar universitar (USM)

REZUMAT

În articolul de față, autorul abordează condiția depunerii jurământului profesional de către juriști, acesta fiind dedicat cercetării sociale experimentale a necesității de introducere a jurământului profesional. Cercetarea socială experimentală a condiției privind depunerea jurământului profesional de către juriști a urmărit scopul de a determina particularitățile în aplicarea practică a condiției respective și a generat un șir de premise pentru elaborarea și validarea unui concept relativ determinat al jurământului depus atât de către juriști, cât și de alte categorii de subiecți obligați.

Cuvinte-cheie: jurământ profesional, experiment, design experimental, eșantion experimental, eșantion de control.

SUMMARY

In the present article the author approaches the condition of the lawyers' professional oath, concerning the social experimental investigation of the introduction of professional oath. The social experimental investigation of the condition concerning the judicial oath of the lawyers had the aim of determining the peculiarities in practical application of the respective condition and generated a number of basic ideas for the elaboration and confirmation of a relative determined concept of the taken oath both by lawyers and by other categories of subjects.

Key-words: professional oath experiment, experimental design, experimental sample, control design.

Concepția politicii de cadre juridice și propunerea de instituționalizare a jurământului profesional al juriștilor. În anul 2002, Guvernul Republicii Moldova a aprobat, prin Hotărârea nr.1385 din 30.10.2002, *Concepția politicii de cadre juridice* (act abrogat peste zece ani, la 25.10.2012)¹. Potrivit acesteia, apăruse o necesitate stringentă de a elabora o concepție de pregătire, selectare, plasare în câmpul muncii și promovare a cadrelor juridice. Concepția în cauză prevedea că absolvenții facultăților de drept trebuie să aibă o pregătire generală, socioumanistică, precum și o pregătire fundamentală teoretică în domeniul jurisprudenței și de specialitate în unul din domeniile dreptului.

Autorii *Concepției politicii de cadre juridice* menționau că o carieră de jurist presupune, în primul rând, succesiunea pozițiilor și posturilor de muncă ocupate de un jurist în perioada activității sale profesionale. Această succesiune trebuie să fie reglementată de acte normative, având la bază principiile obiectivității și transparenței. Reglementarea detaliată a carierei de jurist ar fi contribuit, în opinia autorilor *Concepției*, la stoparea sau la reducerea cazurilor de subiectivism, voluntarism, abuz din partea factorilor de decizie în procesul de selectare și plasare în câmpul muncii a cadrelor juridice.

Potrivit *Concepției*, serviciile juridice urmau a fi prestate de către juriști competenți în plan profesional și cu o bună reputație. Concepția respectivă acorda un rol aparte abordării statutului social al juristului. Acest statut ar fi depins de funcțiile pe care le îndeplinește persoana în cauză, de rolul pe care îl joacă atât în viața

societății, cât și în viața unei persoane în parte, de gradul de responsabilitate pe care îl poartă pentru sectorul încredințat, de nivelul remunerării muncii, asigurării sociale etc. Din aceste considerente, autorii *Concepției* apreciau că în actele normative în vigoare, precum și în cele ce urmează a fi elaborate, în acest sens, se impun reglementări mai detaliate, în special în ceea ce ține de nivelul responsabilității juristului pentru rezultatele propriei activități. Ținând cont de acest fapt, *Concepția politicii de cadre juridice* venea cu o propunere inovativă prezentând interes. Astfel, potrivit pct.8 „Statutul social al juristului” din *Concepție*, ar fi bine-venit ca, indiferent de locul de muncă, fiecare jurist, la fel ca și medicul, să depună un jurământ a cărui esență ar fi: „Jur să nu dăunez”.

Așadar, *Concepția politicii de cadre juridice* venea cu propunerea de *instituționalizare a jurământului profesional al juriștilor*. Deși nu dezvoltă mai departe acest subiect, *Concepția* crea o deschidere pentru orice propunere în acest sens. Din atare considerente, a fost efectuată o cercetare praxiologică a posibilității de introducere a jurământului profesional respectiv, pe de o parte, dar și a evaluării efectelor sociale posibile – benefice sau mai puțin benefice, – pe de altă parte.

Condiția depunerii jurământului este operabilă pentru mai multe categorii de subiecți, aflați în raporturi de muncă, de regulă, atipice: pentru demnitari și funcționari publici, pentru liberi profesioniști etc. În legătură cu propunerea de instituționalizare a jurământului profesional al juriștilor, prezintă interes praxiologic și o altă fațetă a statutului subiectului obligat prin lege să depună jurământul: cea privind studiile și calificările

necesare pe care trebuie să le posedate titularul funcției, profesiei sau calificării respective. Funcțiile, profesiile sau calificările pot fi clasificate, utilizându-se criteriul studiilor necesare, în patru categorii:

- Funcții, profesii și calificări care nu solicită nici un fel de studii.
- Funcții, profesii și calificări care solicită studii speciale.
- Funcții, profesii și calificări care solicită studii juridice sau nejuridice.
- Funcții, profesii și calificări care solicită studii juridice.

Numărul funcțiilor, profesiilor și calificărilor din ultimele două categorii – cele care solicită titularului, direct sau indirect, studii juridice sau nejuridice, – prevalează asupra celor care nu solicită titularului studiile respective. De asemenea, în cazul a cel puțin două funcții de demnitate publică – cea de Președinte al Republicii Moldova și cea de Prim-ministru al Republicii Moldova, – deși legea nu solicită de la titularul funcțiilor în cauză niciun fel de studii, acestea sunt deținute de către titularii cu studii în domeniul dreptului (studii juridice)^{2,3}.

Cercetarea socială experimentală a necesității de introducere a jurământului profesional al juriștilor.

Nici un act normativ, care reglementează condiția depunerii jurământului de către subiectul obligat, nu conține anumite norme precursore – *antenorme*, – care ar fundamenta juridic necesitatea depunerii jurământului de către subiectul titular al unei funcții, al unei profesii sau al unei calificări profesionale. De asemenea, în Republica Moldova nu s-a efectuat nici un studiu care ar fi fost axat, cel puțin tangențial, pe fenomenul care a luat amploare în ultimii ani – cel al obligativității depunerii necondiționate a jurământului, – și asupra efectelor sociale ale acestuia, impactului asupra depunătorului și eficiențelor scontate. Din aceste considerente, se creează impresia că normele care reglementează condiția depunerii jurământului de către anumiți subiecți au fost incluse în actele normative respective doar pentru a oferi o anumită plusvaloare actului ca atare, însă fără a avea un suport argumentativ necesar. Concepția politică de cadre juridice a fost primul act de politici guvernamentale (politici publice) care, spre deosebire de alte cazuri similare, conținea o încercare de a aduce argumente în favoarea propunerii de instituționalizare a unui jurământ profesional. Autorii Concepției menționau, în acest sens, faptul că aprecierea activității unui jurist depinde inclusiv de poziția sa civică, ținuta morală, de rezultatele concrete ale muncii sale în ceea ce privește respectarea legislației, apărarea drepturilor omului, a intereselor societății, nivelul responsabilității pentru rezultatele activității prestate. Din aceste considerente, a fost oportună, după noi, efectuarea unei cercetări sociale a propunerii de introducere a jurământului profesional al juriștilor, ținând cont și de faptul că majoritatea subiecților obligați să depună jurământul,

aflați în raporturi de muncă atipice, trebuie să posedate studii juridice.

Cercetarea socială a fenomenului depunerii jurământului profesional de către juriști a determinat efectuarea unor acțiuni menite să fundamenteze necesitatea investigării acestuia. Ca și în cazul oricărei cercetări sociale, această cercetare a presupus, inițialmente, existența unui fenomen aflat într-un con de penumbra, ale cărui contururi sociale nu erau foarte clare. Evident, că în cazul jurământului profesional al juriștilor, contururile respective sunt incerte, iar efectele de pe urma aplicării condiției respective pot fi diferite: atât pozitive, cât și negative. Cercetarea experimentală a propunerii de depunere a jurământului în cauză a necesitat să fie conceptualizată în calitate de proces mental prin intermediul căruia o noțiune vagă și imprecisă – cea de jurământ profesional al juriștilor, – a devenit mai specifică și mai exactă⁴.

Potrivit lui Earl Babbie, un experiment este o metodă de observare care permite cercetătorilor să testeze relațiile cauzale⁵. Cercetarea condiției privind depunerea jurământului profesional de către juriști a presupus, obligatoriu, elaborarea unui *design experimental*. În cazul nostru, elementele cuprinse în designul experimental au fost observațiile, măsurătorile, grupurile, timpul. Selectarea grupurilor a fost foarte importantă, scopul urmărit de către noi constând în reducerea unor posibile erori relevante experimentului ca atare, iar timpul denotă evoluția cercetării experimentale pe parcursul unei anumite perioade, în interiorul căreia s-a efectuat cercetarea.

Cercetarea socială experimentală a urmărit scopul determinării particularităților în aplicarea practică a condiției respective și a generat un șir de premise pentru validarea conceptului relativ determinat al jurământului depus atât de către juriști, cât și de alte categorii de subiecți obligați. După cum menționează Vladimir Elțov, scopul oricărei cercetări sociale experimentale din domeniul dreptului constă în determinarea rezultatului ideal pentru obținerea căruia cercetarea experimentală este organizată și desfășurată⁶. Acest rezultat ideal rezidă, în cazul nostru, în testarea ipotezei cu privire la eficacitatea introducerii reglementărilor juridice privind obligativitatea depunerii jurământului profesional de către juriști, precum și în identificarea posibilelor efecte secundare ale factorului experimental, dar și în prevenirea unor erori juridice și a posibilelor consecințe negative ale acestora.

Necesitatea efectuării experimentului social privind condiția depunerii jurământului profesional de către juriști a fost dictată de lipsa evidentă a unui fundament argumentativ solid în ceea ce ține de eficacitatea scontată de către legiuitor în urma adoptării normelor juridice, care ar stabili obligativitatea depunerii jurământului în cauză. În acest sens, au fost determinate două obiective majore ale investigației:

- 1) determinarea problematicii de ordin juridic a jurământului profesional al juriștilor;

2) cercetarea sistemică a condițiilor depunerii jurământului, operabile deja în materia unor raporturi de muncă atipice.

Au fost selectate acele idei care necesitau o verificare experimentală:

- cunoștințele subiecților despre propunerea de introducere a jurământului profesional;
- cunoștințele subiecților privind existența jurământului profesional;
- cunoștințele subiecților privind scopul urmărit de către legiuitor prin introducerea condiției depunerii obligatorii a jurământului în cadrul unor raporturi de muncă atipice etc.

Eșantionul cercetării experimentale. Activitățile experimentale au fost efectuate pe baza eșantionării predefinite a participanților în grupul experimental și grupul de control (selectarea s-a efectuat în baza propriei opinii a autorului în ceea ce ține de cele mai reprezentative elemente). *Stimulii experimentali* au fost aplicați în exclusivitate, numai asupra grupului experimental de subiecți, iar asupra grupului de control nu s-a aplicat nici un stimul experimental. Grupul experimental și grupul de control au fost, practic, formate din subiecți identici – studenți-masteranzi la Facultatea de Drept a USM, – singura diferență constând în faptul că aceștia erau de la diferite catedre: membrii grupului experimental erau de la catedra Dreptul Muncii, iar membrii grupului de control – de la catedra Drept Civil. Cercetarea experimentală s-a efectuat în lunile februarie-aprilie 2012.

În grupurile incluse pentru investigarea experimentală a condiției depunerii jurământului profesional de către juriști au fost antrenați 64 de subiecți.

Elementele comune ale participanților la eșantionul experimental:

- participanții aveau studii juridice ciclul I licență absolvit cu calificarea de licențiat în drept;
- participanții erau studenți la ciclul II master, anul I de studii;
- participanții își efectuau studiile la un master profesional în domeniul dreptului privat;
- participanții au audiat în cadrul studiilor la ciclul I licență cursurile generale obligatorii, formatoare sub aspect juridic profesional;

- participanții au luat parte benevol la efectuarea cercetării experimentale.

Elementele diferențiate ale participanților la eșantionul experimental:

- participanții aveau pregătire inițială (studii de licență) în diferite instituții de învățământ superior;
- participanții din grupul experimental erau masteranzi la catedra Dreptul Muncii, iar cei din grupul experimental – la catedra Drept Civil;
- participanții aparțineau ambelor grupuri gender, – bărbați și femei;
- participanții aveau statut profesional diferit, o parte dintre aceștia fiind plasați în câmpul muncii;
- participanții aveau vârste diferite și experiență de viață diferită.

Etapa de constatare a experimentului. La etapa în cauză, a fost realizată o anchetă pe eșantionul de subiecți absolvenți ai facultăților de drept din Republica Moldova. Fiind efectuat în cadrul catedrei Dreptul Muncii, USM, acesta a vizat subiecte tratate în cadrul studiului științific al categoriei jurământului în raporturile de muncă cu privire la utilitatea/inutilitatea depunerii jurământului profesional de către juriști.

Cercetarea categoriei jurământului prin prisma raporturilor de muncă a făcut cunoscut faptul că în anul 2002 Guvernul a recomandat, în cadrul Concepției politicii de cadre juridice, ca fiecare jurist, la fel ca și medicul, să depună jurământul. Deși din statutul respondenților rezultă că majoritatea absolută a acestora au absolvit facultatea înainte de adoptarea Concepției, la întrebarea din chestionar – dacă sunt la curent cu acest fapt – răspunsurile au înregistrat o cunoaștere moderată: 76,9% dintre respondenți nu cunosc nimic despre aceasta; 4,7% – au auzit de la alții și doar 18,7% au menționat că știu câte ceva despre Concepția în cauză.

Un subiect important pentru tema cercetării a vizat opiniile respondenților privind aprecierea gradului de responsabilitate al juristului în condițiile depunerii jurământului la absolvire. La întrebarea pusă respondenții au trebuit să se expună cu privire la acest subiect alegând una din variantele de răspuns referitor la faptul dacă responsabilitatea juristului în condițiile depunerii jurământului la absolvire va crește considerabil sau va descrește.

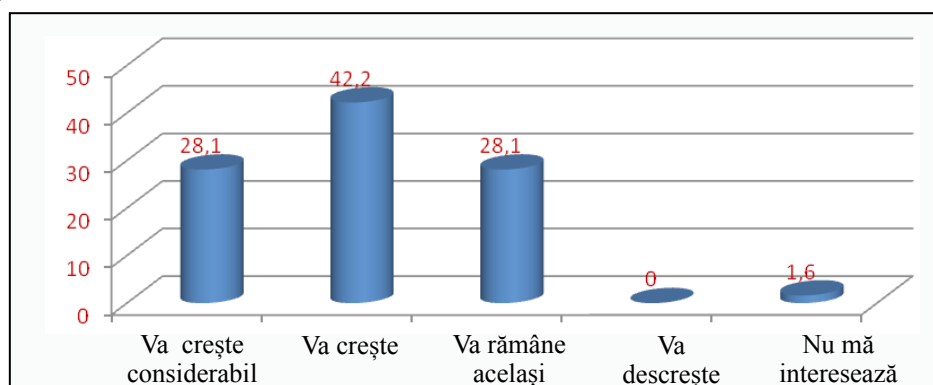

Fig.1. Aprecierea gradului de responsabilitate al juristului în condițiile depunerii jurământului la absolvire

Rezultatele reflectate în Fig.1 demonstrează o încredere pozitivă pentru un nivel înalt de responsabilitate al juristului în condițiile depunerii jurământului la absolvire. Cei mai mulți respondenți (42,2%) au considerat că gradul de responsabilitate al juristului va crește considerabil; 28,1% au considerat inoportună depunerea jurământului la absolvire, gradul de responsabilitate al juristului în activitatea profesională rămânând același. Doar un singur masterand, ceea ce reprezintă o valoare procentuală de 1,6%,

nu este interesat de acest subiect și, respectiv, 0,0% (nici un subiect) credeau că în condițiile depunerii jurământului la absolvire gradul de responsabilitate al juristului va descrește. Din 100% respondenți 28,1% au indicat faptul că lucrurile nu se vor schimba, gradul de responsabilitate rămânând același.

Un element foarte important al chestionarului a vizat evidențierea opiniei respondenților cu privire la obligativitatea depunerii jurământului.

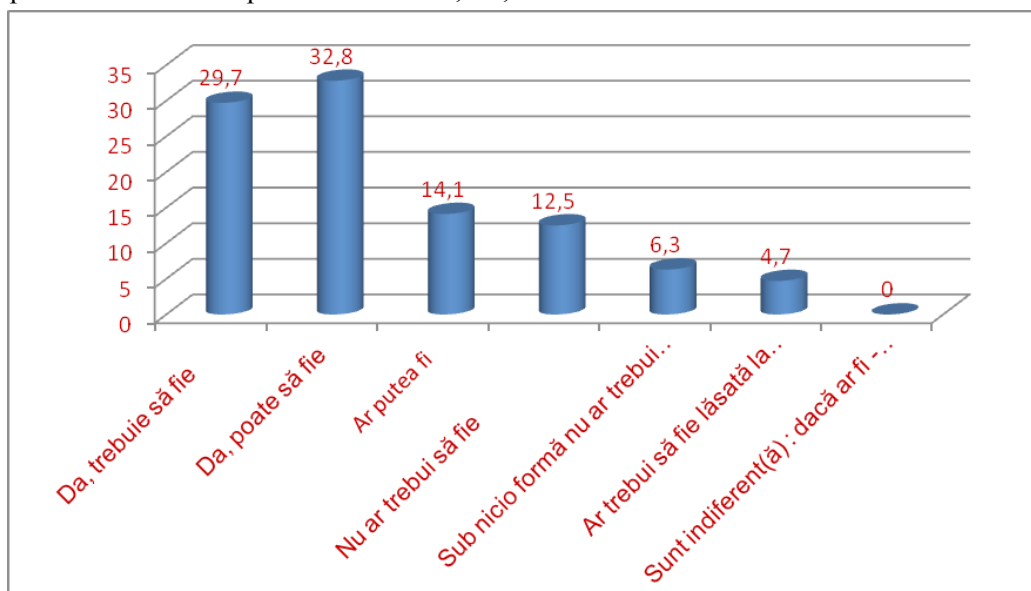

Fig.2. Opinia respondenților cu privire la obligația depunerii jurământului la absolvire ca o condiție de acces pentru a obține profesia de jurist

Răspunsurile prezentate în Fig.2 indică faptul că cele mai multe opțiuni ale masteranzilor au fost îndreptate spre a considera că obligația depunerii jurământului la absolvire poate să fie o condiție de acces pentru a obține profesia de jurist. În același timp, erau siguri de obligativitatea acestui proces 29,7% din respondenți, iar 32,8% nu erau siguri că această condiție este favorabilă obținerii profesiei de jurist. 6,3% din respondenți

erau categoric împotriva obligației depunerii jurământului la absolvire ca și condiție de acces pentru a obține profesia de jurist și doar 4,7% considerau că aceasta ar trebui să fie lăsată la discreția absolventului.

O întrebare foarte importantă, care a vizat corelația dintre obligativitatea depunerii jurământului la absolvire și libertatea de conștiință a persoanei, a acumulat următoarele rezultate:

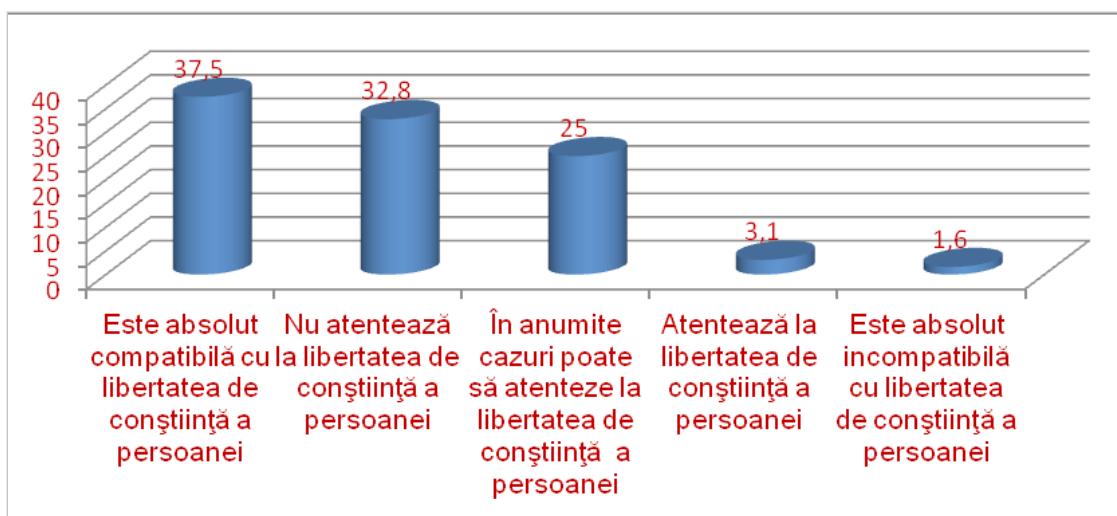

Fig.3. Opiniile respondenților privind compatibilitatea jurământului depus la absolvire cu libertatea conștiinței persoanei

Majoritatea respondenților (70,3%) considerau că această condiție este compatibilă cu libertatea conștiinței persoanei, garantată constituțional, iar 37,5% considerau că această condiție este absolut compatibilă cu libertatea în cauză. Aproape o treime dintre respondenți considerau totuși că obligativitatea depunerii jurământului poate să atenteze la libertatea de conștiință a persoanei. Faptul dat denotă că cei mai mulți respondenți nu erau afectați sub nicio formă de posibilele atente la libertatea lor proprie de conștiință, fiind dispuși să accepte depunerea jurământului ca pe o activitate ordinară.

Rezultatele înregistrate de subiecții chestionați la etapa de pretestare a experimentului au demonstrat, pe de o parte, lipsa unor cunoștințe elementare privind natura juridică a condiției depunerii jurământului, aplicată în cazul ocupării unor funcții, exercitării unor profesii sau obținerii unor calificări, iar pe de altă parte, o tendință de aprobare a condiției respective, chiar și în lipsa unor argumente relativ solide care ar fundamenta poziția susținută majoritar de către aceștia. Aceasta a determinat elaborarea și aplicarea unor stimuli experimentali, meniți să compenseze, pe de o parte, vidul de cunoștințe privind condiția depunerii jurământului pentru ocuparea unor funcții, exercitarea unor profesii sau obținerea unor calificări și, pe de altă parte, să consolideze poziția atitudinală a subiecților privind condiția în cauză.

Etapele aplicativă și de control ale cercetării sociale experimentale privind necesitatea introducerii jurământului profesional al juriștilor

Etapa aplicativă (formativă) a experimentului a fost raportată la măsurarea efectului de conștientizare a condiției depunerii jurământului și s-a realizat prin introducerea stimulilor experimentali, aceștia fiind aplicați, în exclusivitate, numai asupra grupului experimental de subiecți, grupul de control având o participare pasivă în cadrul cercetării, fiind supuși măsurării pentru asigurarea comparației. Modalitatea selectată a fost *dezbaterile „pro/contra”*, metodă inspirată din sistemul *Debating Clubs* anglo-saxone, care are ca scop formarea unor judecăți politice raționale⁷. Pentru asigurarea

consistenței sub aspectul puterii și al mărimii efectului cercetării, eșantionul de subiecți selectați pentru investigația în cauză (64 de persoane) a fost divizat în două categorii: *eșantion experimental* – 32 de subiecți, care au participat direct la programul de inițiere în tematica condiției depunerii jurământului, și *eșantion de control* – 32 de subiecți, care au avut o participare pasivă în cercetare, prin realizarea anchetei pentru compararea rezultatelor. Inventarierea conținuturilor, selectate în urma discuțiilor, realizate și organizate în contextul prezentării materialelor informative digitale, s-a efectuat după 3 criterii: 1) asigurarea distincției conținutale pe dimensiunile *cognitiv* și *atitudinal* ale instituției jurământului; 2) realizarea principiului controversii prin răspunsurile poziției adoptate de către subiecții experimentului cu privire la obligativitatea depunerii jurământului profesional *pro* sau *contra*; 3) soluționarea, în mod deschis, a opiniilor și intereselor divergente, ca o componentă esențială a democrației.

Etapa de control a experimentului a avut drept scop evaluarea nivelului de cunoaștere și atitudine cu privire la condițiile depunerii jurământului profesional de către juriști în urma intervenției formative realizate în grupul experimental. Aplicarea repetată a chestionarului a scos în evidență modificări substanțiale înregistrate de subiecții eșantionului experimental și mai puține în cadrul eșantionului de control. Comparațiile sunt prezentate atât pe criteriul eșantionării (grup experimental – grup de control), cât și pe criteriul comparării nivelurilor în etapa de constatare cu rezultatele înregistrate în etapa de control a experimentului. Programul dezbaterilor, realizat cu grupul de subiecți, selectați în grupul experimental, a favorizat creșterea nivelului de cunoaștere cu privire la condiția depunerii jurământului în raporturile de muncă legate de ocuparea unei funcții, exercitarea unei profesii sau obținerea unei calificări profesionale.

Rezultatele opiniilor respondenților privind obligativitatea depunerii jurământului profesional de către juriști – dacă aceasta poate sau nu să fie o condiție de acces pentru a obține profesia de jurist – sunt prezentate în Fig. 4, care conține datele expuse pe criteriile eșantionării și ale etapelor experimentale.

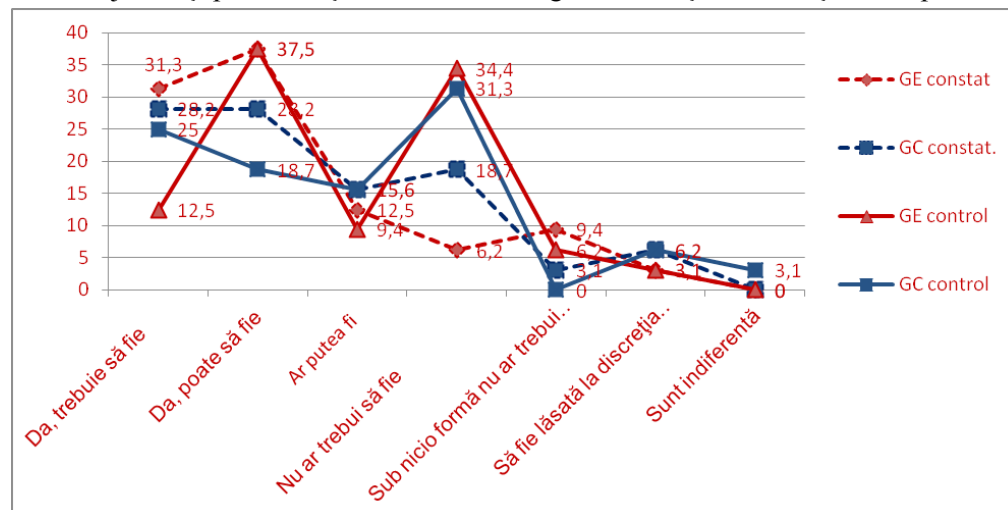

Fig.4. Date cu privire la cunoașterea recomandării de a depune jurământul (GE-GC/etapa de constatare – etapa de control)

Coborârea variabilei de la 31,3% la 12,5% pentru respondenții grupului experimental servește în calitate de dovadă sigură a influenței programului de formare privind condiția depunerii jurământului profesional de către juriști. La fel, intervalul de la 34,4% la 6,2% – care reflectă modificarea rezultatelor respondenților din grupul experimental ce au optat pentru poziția tranșantă, potrivit căreia jurământul nu ar trebui să fie o condiție de acces pentru a obține profesia de jurist, – sunt date relevante pentru afirmațiile teoretice ex-

primare în concepția cercetării. Opinia respondenților grupului de control expune o altă poziție, datele fiind cu mici schimbări intervenite în rezultate la ambele etape ale experimentului, explicate de intervalul de timp în aplicarea chestionarului de pretestare și a celui de posttestare.

O întrebare specifică, cu aceeași semnificație menționată și în etapa de constatare a experimentului, a vizat corelația dintre obligativitatea depunerii jurământului profesional și libertatea de conștiință a persoanei.

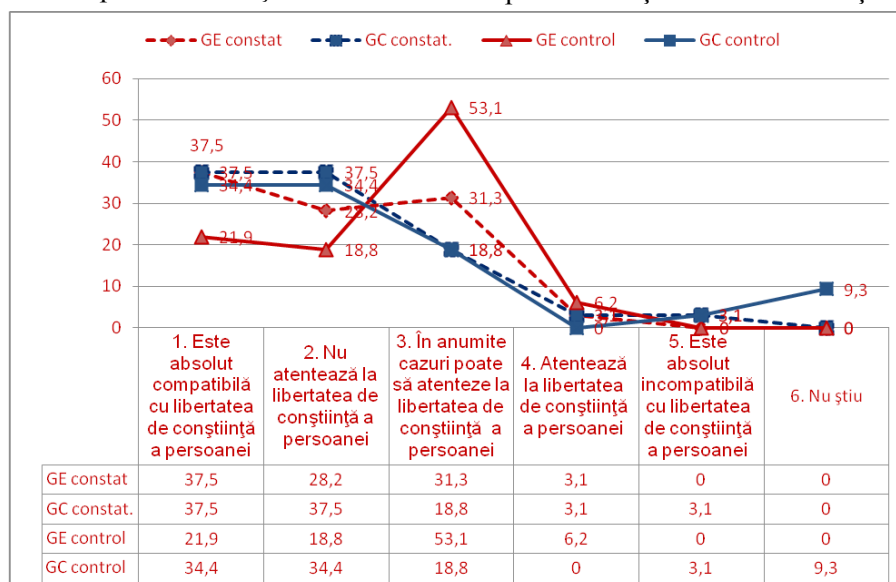

Fig.5. Date cu privire la opinia respondenților în raport cu compatibilitatea jurământului și a libertății de conștiință a persoanei (GE-GC/etapa de constatare – etapa de control)

Rezultatele prezentate în Fig.5 indică o creștere sporită pentru poziția respondenților din grupul experimental, 53,1% dintre aceștia considerând că, în anumite cazuri, obligativitatea depunerii jurământului poate să atenteze la libertatea de conștiință a persoanei. Aceste rezultate au fost exprimate în etapa de control a experimentului, în comparație cu cele în mărime de 31,3% ale aceluiași grup, exprimate în etapa de constatare. La fel, sunt relevante valorile comparative exprimate de grupul vizat, unde valoarea de 37,5% coboară la 21,9% după intervenția realizată în plan formativ, respondenții respectivi considerând că obligativitatea depunerii jurământului la absolvire este absolut compatibilă cu libertatea de conștiință a persoanei. Aproape neschimbate au rămas datele grupului de control, cu anumite modificări de variabilă la ultima opțiune.

Concluzii. În urma aplicării programului formativ, s-a produs o schimbare importantă în ceea ce ține de perceperea de către subiecții implicați a corelației dintre obligativitatea depunerii jurământului și libertatea conștiinței persoanei. Importanța constă în aceea că vectorul atitudinal al respondenților s-a schimbat, reorientându-se spre perceperea faptului că, în anumite situații, obligativitatea depunerii necondiționată a jurământului poate să afecteze, în mod direct, libertatea de conștiință a persoanei. Rezultatele cercetării experimentale și datele obținute au confirmat importanța demersului întreprins pentru evidențierea eficienței unor

cercetări praxiologice prealabile în domeniul elaborării și punerii în aplicare a unor norme juridice cu impact major direct asupra participanților (actorilor sociali) și a societății în ansamblu, ceea ce conferă un grad de credibilitate sporită cercetărilor și opiniilor susținute în cadrul unui studiu științific complex, axat pe condiția depunerii jurământului în cadrul unor raporturi de muncă de natură specială – raporturi atipice.

Note:

¹ Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Concepției politicii de cadre juridice nr.1385 din 30.10.2002, în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.149 din 07.11.2002 (act abrogat).

² Președintele Republicii Moldova. Pagina Oficială. Nicolae Timofti, Președintele Republicii Moldova. <http://www.presedinte.md/about.php?p=7&lang=rom> (vizitat 29.01.2013).

³ Guvernul Republicii Moldova. Pagina Oficială. Vladimir Filat, Prim-ministru al Republicii Moldova. <http://gov.md/pageview.php?l=ro&idc=431> (vizitat 29.01.2013).

⁴ Babbie E., *Practica cercetării sociale*, Polirom, Iași, 2009, p.185. – 742 p.

⁵ *Ibidem*, p.309.

⁶ Ельцов В.Н., *Правовой эксперимент в современной России: проблемы эффективности*: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук, Тамбов, 2009, с.8. – 23 с.

⁷ http://www.dadalos.org/methoden_rom/grundkurs_4/debatte.htm (vizitat 29.01.2013).